

1.

0-16

Ditsô kapa Tlhagô le mekgwa.

Ditsô kampô tlhagô ya Batlhako ba ba bina tlou. Go tloga kua ga Lowe e rile re tloga ra ya Bopedi go tloga kua Bopedi ra ya kua Borwa re ntse re etilwe pele ke Bahurutsi, Batsweneng ke bona bo mogolo a rona. Motlhagong ya rona Batswana ke bona ba loma Thotse ka tlhago ya rona re kgaoganye le Bahurutsi kua Borwa rona le Bapo ba re ba tloga ba ya kua tlogokgolo ba etilwe pele ke kgosi Maruatene ke ene a ileng le Bapo kua Tlogokgolo.

Ga be go tswa Ba Leema ba etilwe pele ke kgosi Mamakgampa a ga kgosi Mothulwe a ga Ramoletsana a Tlou. Leboko la gagwe Mamakgampa a ga kgosi Mothulwe o tlole a kgampa le maye a bo Tlatsane a kgampa le Maye a bo mogolo ga liikwe. Banyana ba ga Makotswana a le bonye a le tloletswe le bonye tlou e kgampa le Maye Setlo setloga se marope mantsi o beile Batlako malolo bangwe o ba tlogetse ka kua Manyeelanong

2.

Sefelewana sa marumo Gabe go tloga Sefelewana sa marumo a kgosi Mogala a kgomo a tloga kua Borwa a tla kuano a feta a nna fa thabaneng tsa Makgophe a teeletse Batlako bona ba Matutu ke gona ga ntshisa ngwanyana mosetsana wa ba ga Tswana a isewa kua ga Leema go tseisiwa kgosi Mamakgampa a ga kgosi Mothulwe a kopangwana le kgosi Mamakgampa aga kgosi Mothulwe a tsala ngwana le kgosi a ba ya go tswa gape kua teng kua ga Leema a tla a tsala ngwana le kgosi Mogala a kgomo gona mo thabaneng tsa Makgophe ga tsaalwa Seutluane a Mogala a kgomo Seutluane a tsala Mabe a Seutluane Mabe a tsala Motsisi ke kgosi ya 4 bon Mosetsana oo ona a tsetswe ke Mapitse a tswaana a Mokgatsana a tselana Ramoseeme a Mabe a Raseutluane a Mogala a kgomo.

Ke gona ga tsalwa kgosi Molotsi a Motsisi a Mabe. Molotsi a tsa la Mabe a Molotsi ke gona ga tsalwa kgosi Moetlo a Mabe a Molotsi le Lelekuakwe a Mabe a Molotsi mmaabo ke Nkile mosetsana wa ba Mokiba. Ketsane Kgasoe mono tlakong about 70 years. Kgosi basali ba gagwe ke Nkile wa Bamokiba le Masefatlwe le Tswene Mannete wa Bamasulubeele le Maboiyane.

3.

Mo lapeng la ga Nkile go tsetswe Moganetse le Moetlo le Keleli ke bana ba ga kgosi mo lapeng la ga Malekuakwe go tsetswe Lekuakwe le kgaitsalie Matloli mosetsana wa kua Mokoena. Mo lapeng la Malootwane go tsetswe Leotwane le mpile le Setali mo lapeng la Masefatlwe

go tsetswe Sefatlwe le Pitseng le Mokohe le kgaitšali a bona ke Mantha ilane. Mo lapeng la ga Maboiyane gago a baalwa ope moti Mannete ke mosetsana wa Bamasulubele oo Rakoitsiwe ba ga kgosi Moetlo basali ke ba Mannwaga Mo lapeng lagwe go tsetswe Molopine a Moetlo a Mabe le Molelekwe le Bo kgaitšali a bona. Litlong le Mataba le Boetekae ke ba lapa la ga Mannwaga wa Masogana wa ga Legatalle a Motsisi. Mo lapeng la ga Matselaakoena mosali o mongwe wa ga kgosi Moetlo go tsetswe Tselaakoena le Malikeleli le Maliphoti le Mampa ke bana ba lapa la ga Matselaakoena ga tseelwa mosali o mongwe gona mo lapeng la ga Matselaakoena ke oo Nkile mosetsana wa ga Mosito Motebele. Mo lapeng la gagwe ga tsalwa mosimane Ramokata le bo kgaitšalie ba babeli Makgabele le Makgabetwane 3 Mamotseremana ke ba lapa la ga Nkili a Mosito ba lapa la ga Tsoene mosetsana wa ga Maseana wa ga Rakaiwa Molise go tsetswe mosimane le bo kgaitšalie mosimane ke Sekepe a Moetlo le Ntoko le Manyakala le Moseme Mogolwa Manyakala ke ba lapa la Tswene baoo.

Leboko Ramalotla o rapela kua lete o mo rapeele a sale kua lapeng O ka ema o gaketse kua lete o gakalitswe ke marumo kua labe. Kgomo e tsaletse nnotwane Thokwana e tsaletse metsi motlabe khunwana ga yare lifitla fa mokate. Likgwana li lebile segotlo sa ga Malekabana a nts kgomo a e naya Mokhue ya re khunwana a isa go Matlakale ya go gannwa ke Malekabana Kgamatla a ntswe la ga Ratumuga Kolwane labo mosali a thebe o ka mmona. Ga g tлага ka fa phateng Pitse ya gagwe e fapanya linao a kata ka Pitse mogatsa sefephie wa Matlapeng kana ke Mogatsa Mannoaga wa Batlako.

Leboko la kgosi Mabile.

Bana ba ga monameli a mogala a gata ka ntle tsa linala o ~~getweng~~ Maoketsa a rile re batla motse bo Rantla bo Khunwana nnare ba raya ge ba tla o bona kae a be Masenyane nne ke kua lile ka kualla pele a kubatsi a se feraa a Ramotlatsi Manong ke a le a kua molapong tlou. Molapo o tlung ga a tlole a tloka nama ya Motho a tlabetswe ke morena Motsisi nama ya phologolo le motho le kgomo. Tebe tebe nama ya phologolo le motho moronnoane ntsa marumo le thebe ntsa thebe re e goloel leumo le palile kaba bangwe le palile ka sephile a Malingwana nnare morena kua Boe o bōlle leng ge o tsaya likgomo o li naya Bahurutsi nnare a o se tlogolwana sa Bahurutsi a o ~~set~~ setlogolwana sa Batsweneng ba ga Mapula setlogolo motho toee a gabo sefereeleng moraa Mabe le go tsela

a tsele nnaare e rile ge go tsubiwa Serotobolo ona a itshema tau. Mogatsa Bopego le Monatheelwe me mme Maseame wa ntima ke rile ke tla itse wa ntima legopo laba latlaba Mokokotlo. Maoto a golela kualiretheng a etswe moo e tsebe tsa kgolo e tsamaya e iletsa Matsema go tsamaya Tlou. A bo Makgomo a lefisa sefikitswana sa lona sabo mma-
phie a ga Rantsabele.

Kana motho akabe a tsile go sale batho kana kgosi o kabe a limoneile a kabe a ntlatlalla Marole (o ke mosali wa kgosi Mabe) Ke monaakoe a kataka mosetsana wa Bamaseana kgosi e rile gole ntua e iphitlile mo sekhung ya bona. Banna ba feta ka likgomo go ya kua Tlokoeng go ya go batla kgosi ka go gopotswe gore kgosi e tswerwe ke Batlokwa ele gore ba ya go e gologolla gabe go tla ene mosetsana mo naakwe a tsile kgonnye ke gona kgosi ya mmona e ntse e iphitlile mo sekhung ya mmitsa yare Hela hela tla fa a tla moroetsana monaakoe.

6. Kgosi ya mmotsa yare o ya kae araba kgosi a re ntata ke tsile kgonye kgosi ya mmotsa yare ngwanaka batho bale ke bo mang ba ba itayang likgomo. Moroetsana monaakoe a re ntata ke banna ba ya kua Tlokoeng go yo ba tla kgosi kua Tlokoeng ke gona kgosi yare ngwanaka Ba bitse ba boele kuano moreetsana monaakoe a ba bitsa ba booa. Banna ba fitlela kgosi fa sekhung seo ke gona kgosi ya tlabeetsa pina ya re He he mo sekhung. Re tloga re le ba botle rona re tloga rele ba botle ba ke basali ba kgosi Motsisi.

Morongwane le Mabelaneng bana ba ga Mmantsetsa a tswana a Segopa a Ratsipana. Kgosi Mogala a kgomo o uetse kua Boroa. Kgosi Molotso o suetse mono le kgosi Mabe o suetse mono kgosi Motsisi o suetse kua serotobolong mo thabaneng tsa Makgophe kgosi Motsisi ona a tsetsoe le mogolooe Tloie. Ke ene o motona mogo morena Motsisi. Motsisi o tla re setulo sa bogosi ka tseela kee ke ka leso la ra bona ya re ka gore ka mokgwa wa Sechuana kgosi ge e sua e bolokua mo sakeng go tlabiioe poo e ntso gotwe o nnaatioa ka yona ka letlalo la yona ge a tsenwa mo lebitleng e re mantsiboa go tsisioe likgomo gore li robale mo sakeng golimo ga lebitla ngwana wa kgosi Tloe le mongwe Motsisi ba itsisioe ke sechaba gore kgomo tsa bona tsa bona litlo robala kua sakeng golimo ga lebitla la Rabona kgomo tsa ngwana a kgosi Tloe tsabe lile ka kua meetle me tsa seka tsaya kua lebitleng la ntataabona me tsa ga monnaoe Motsisi tsabe lile kua gae tsona tsa lala mo sakeng

7.

mo lebitleng la ga Raabo ga ba ga tlabiwa mogoga wa jewa bosigo ngwanu a kgosi Tloe a ise a tle kua gae kua lebitleng le kgomo tsa gagwe ya re ka moso e sale Phakela banna ge bare ba leba kua phataneng ya morena ba bona kgomo tsa ngwana kgosi li rotoga ka Thotobolo li koetoga jaka marua tla ntsa pula sechaba sa gana go bona bare li seka tsa ba tsa tla golimo ga lebitla la kgosi go setse go lirile mongwe. Motsisi sechaba sare li boele kua morago tsa booa ka gono go lira ene morena Motsisi le batho ba nang le bona sechaba sa re o letse a palile bare o gane go tla bare setulo se tsewa ke ene morena Motsisi a se tsaya jalo setulo morena Motsisi ke gona ge Batlako ba Matutu a Makotwana le ba Leema ba kgaogana ruri go fitla kajeno. Batlako ba Leema ke bona ba ba tona ma Batlakong ba Matutu a Makotwana me ba botle re a na Tlo e leng fela go tloga kua Bapong re ana Tlou e tona.

8. Mophato wa ga morena Motsisi ke Mafata Matswarakgomo. Ke ona mophato ke ona mophato o loleng ntua ya ga Leema, le Leemana a Matutu

Mophato wa ga morena Mabe ke Malima, ke ona mophato o loleng ntua ya Batlokwa ona le morena Mabe. Mophato wa ga Molotsi ke Machama ke ona o loleng ntua ya Bakgatla le Batlako bana bane kgosi Molotsi Mophato wa nnana a kgosi Moganetsi o o ra Mabe ke Makoropina. Mophato wa ga kgosi Moetlo oo ra Mabe ke Matlatsa ka mokgwa wa rona kgosi ene ena le lintona tsa lekgotla la gagwe ntona tsa ga morena Moetlo ene le Thlabane Sebole le Mabote Sebole le Motlane Poe o e neng a romiwa ke kgosi. Litlare tsa pula gone gole banna ba kgosi kua kgosing tse lingwe mopusong ya ga Moetlo ona a roma Pholo Magasa le Pitseng Ntshu-

9. lingwe a rema Mogorosi oo Rantla a Kgasoe ke linatla tse li neng li tswere puso ea ga morena Moetlo ene ona a tsamaya le Rantsoa molisane ka ka mokgwa le puso ya Sechuana.

Mophato wa kgosi Molopieane oo Ramoetlo a Mabe ke Malosantua. Kgosi Molopieane ona a na le lintona ke tse ke Tumagole oo Ramokgatle a Mabe ke Molokoe Pagiell oo Ratswane a Rantla a Kgasoe ke Kefeletswe Samuel oo Ranthone a Koitsioe ke Misa oo Rantsoa a Molisane ke Tsukulu oo Ramafi ke Mogari oo Ramaakane a ntswale ke bao banna ba puso ya ga kgosi Molopieane. Kgosi Molopieane mo likgosing tse lingwe o na a tsamaya le Pagiell Kgasoe le Samuel Koitsioe ke linatla tse a neng a li roma mo molefifing la pula le mo leseling la letsatsi e ne e le bona banna ba motse ka bane ba bile ba busetsamotlase a ga puso

ya batho ba ba sueu puso e le e makete linatla ke bona bao me kgosi ya busa sentle e tshegelitsoe ke lintona.

10.

Motse.

Motse o mogolo wa Batlako ba ba bina Tlou o biliwa Tlakong Motsitle o fa gare ga lithaba. Thaba ya Motsitle le ya Rakatane le ya Masulubeele Motsitle ke Thaba e ntlo ya kgosi e leng fa tlase ga yona ke lithabana li rapaaleitse go tloga mo Motsitle go Masekgoko le Ntlan le Tlapeng le Kgabioe me thabeng ya Makoeeleng gona le motsana o mo tlase ga Tlakong gona thabane tse li biliwang Makgophe tseo le tsona go nanang le motsana mo go tsona o ontseng ole mo tlase ga Tlakong le Tlorosane ke thabana e go leng motsana o le ona o leng mo tlase ga Tlakong gona thaba e biliwang Ratumuga e le eo yona e nang le motsana o mo tlase ga Tlakong ke yona e go simologang noka ya Kolobeng mo go yona Kolobeng o fologeela kua tlase go kopana le molapo o tswang kua Saulspoort go ya kua ^{ba}Thasimbi.

11.

Go nesa pula ka Sechuana gono go na le banisi ba pula mono gono gona le lingaka tsa pula bo-Rantana bo-Ramonnali ka setswa tsona lingaka tsa pula line li seke li robala mo ntlong mo kobong tsa basali. Bane ba ila me ene yare ge go ba tlwa pula kgoro le kgosana ya bona ba ipope kgolokoe ba ntse kgomo e isiwe kua kgosing.

Janong kgosi e buie le lingaka tsa pula gore sechaba se batla pula. Me kgosi e kua mokgosi gore go tle basetsanyana ba ba tswang mabele kampo tseele a re ba tle ka linkwana tsa mekgako me bae ka tsona kua kgosing ba apotse kua golimo ba ntse ka matseele bae thabeng ya pula ya Legadaale me bommaabo bae go ba kgatlantsa ba opeela pina ya pula ba tsotse matlano a madala ba botle ba fete bae kua ngaka ya pula e reng metsi a a isioe teng kua segotlogong sa kgosi go ntse go opeelwa pina ya pula kafa e itsioeng ka teng go ntse go roeloe nkgwana tsa metsi ke banyana nkgwana tsa mekgako.

12.

Pina ya pula e neng e binwa ge go luwa kua Legadalle thabeng ya pula. Pulanyana ga e yo hele pulanyana ga e yo hele helele Randana wa lona moloi ya re ge a kgotse a tswela fantle a kuie a re pula o kgotseng pula he pula ke kgotseng ke luma. Me ere ge re fitla re ya tsholla fa segotlong sa kgosi fa moroka wa pula a rileng re a tsoole le teng. Re re sio sio tso potsopo pula a ene pula re ntse re gogo rupa ka matsogo phutha maru me pula ene. Ge maru a lusa pula e ise

/ene go.....

ene go na motho o tla re mang setlhare sa mosetla kapa morula ke moil ga go lemioe thite ke molao o mogolo mo go rona. Mitsi a pula ya ntla a ne a seke a tlhapa kampo a tlhatswa a ne a ilelwa gono go lirisiwa metsi a pula ya boneli ke ona a gonong go lumeelwa motho ofe l ofe go a lirisa e le gore lingaka li setse li a gille go kopana le kgosi gore ba tle ba lire kafa ba itseng ka teng.

13. Mainane ga twe e rile ele monna ana le ngwana wa ga mogolowe wa mosetsana a ba a mo raya a re a ree kgonye ba tsamaya ya rege ba fitl kua nageng. Rangwana'agwe a raya mosetsana oo wa ga Mogoloe a re nkopeele ke bine mosetsana a re ke opaopa ke le nosi Molimo he iya ke opoopa ke le nosi Molimo he iya ga twe a be a mo tsenya mo legageng. E rile a le mo legageng a bitsa a re legaga tswalega legaga la tswalega a be a ikela kua gas. Erile ka moso a tla a fitla a re seopa nakana tswa moo o mpineele mosetsana mo legageng a re ke opa opa ke le nosi Molimo he iya o nkgane tswa moo o nkganne mosetsana a nna matsatsi a ntse a ba tliwa rangwana'agwe a itse kua a leng oo ba ba ba bor mosetsana oo ba mo ntsa mo legageng kgosi yabe e opa mokgosi go liwa letsholo kgosi ya fitla ya re bolaeng monna oo.

14. Lipolelo le mafatse a Batlako ba Matutu ba ba binang Tlou le mo ba neng bane ba nna: 1. Molegaadale, 2. Makgophe, 3. Moloroe, 4. Litaung, 5. Ratumuga, 6. Matshikeli, 7. Makueleng, 8. Thuli, 9. Kgabiya, 10. Magatlapa, 11. Tlapeng, 12. Ntlane, 13. Motsitle, 14. Rakatane, 15. Molimong.

Ke maina a lithabana tseo re ntseng go tsona. Maina a melatswana ke a: 1. Kolobeng, 2. Sasabe, 3. Tswenane, 4. Ntsuatlane, 5. Ramfate, 6. Lebesane, 7. Kgabiya, 8. Mokate, 9. Lebesane, 10. Liba sa Motsitle, 11. Ramakgothi, 12. Molapo wa lipitse, 13. Makunyeng.

E ke yona melatswana e eleng teng mo lefatseng la Batlako ba Matutu. Batlako ba ba binang Tlou ge ba sale ba kgaogana le Batlako ba Leema a Leemama a Matutu. Tlou ee reya e bina ga re e ye ga e jeoe mo pusong ya rona Batlako re ntse re le mo thabaneng tseoo le kajeno re ne re ka tloga mo go enne thaba. Me raba ra nna ra boela mo go tsona ke moo re phelileng kona mafatse a rona.

15. Motse ono o agiwa jana ge re fitla fa re tsileng go aga teng Kgosi e laela maaka go laola gore e bone gore a go wa tswaneela go agiwa motse fa teng me lingaka ya laola ka marapo a tse li suleng

tlabana a kgomo e suleng me bona mannaka a koma a tla itsise kgosi gore go siyame motse o ka aga me janong kgosi ebe ere linnaaka. Ene a ba epeepe limeepe tikologong ya fa motse o tsileng go nna teng. Janong go tlomiioe ntlo ya kgosi peepe ke gona bo manna oee le bona ba ka tlomang a bona matlo.

Janong go a giioe ke ba botle me matlo ona a ne a bopeelwa ke basali kua ntle ga banna bona ba rema litlomeso boyang ke tiro ya bo mme. Bojang bono bo kgetlwa ke bo mme me bojang boho bo na le molao wa gore ge kgosi e ise e kue gore go kgetloe bojang bono bo re foloa ka molao. Mariga motho a jeelwa kgomo ge a ka kgetla bojang kua ntle ga taelo ya kgosi ke gona kafa re neng re a ga ka teng go rulela bomme.

16. Letsomo la liphologolo gone go wa tle liriioe letsolo la mephato ya go phalisanya me liphologolo epeepe ligopo le mamena ligapeellio kua ligopong me go liriioe magora ga ntshioa likgorowana tse liphologolo li tswanetseng go tsena ka tsona gore li tle li oele mo ligopong. Me banna ba tsotse melamu le marumo tse ba li bolayang ka tsona ke ona mokgwa o go nong go bolawa liphologolo ka ona. Me liphologolo tse line li isiwa kua kgotleng la kgosi go jeelwa teng ge ele tsa letsolo. Kgosi ke yona ka ena le matla e neng e lira kafa e ratang ka teng le ka matlalo a tsona ene ele thotwana ya kgosi e neel o e ratang moneela kampo go suga matlalo me etswe a mangwe a ntse a sugwa gona mokgotleng a ne a ntse jaka e kete ke lona lekgetho ka gon go sena mali mo nakong tseoo kgosi le oena ka nosi e ne e sa itse mal gore kena ke raya chelete. Matlalo a mangwe a liriioe liphate le likobo a likgama a lithole ane a liriioa likgetse. Matlalo a litshephe
17. le a liphala a ne a liriioa mesese ya basali likgokong line li segiwa litlake.

Go tswalwa ga ngwana.

Ngwana ge a seno go tsalwa gona go itsisioe boraagwe kua kgotle-
ng lona la kgoro ya gabo mosimane ke bomme me bora mosimane ba ee kua
kgosing go bega ngwana kua teng. Bomme bona ba begeele basali ba
kgoro ya bo mosimane le ba kgoro ya bo mosetsana go begeeloe le malo-
magwe le kokoagwe.

Janong motsetse o tla nna mo tlung kgwedi ka gonne abe a nathe
kgwedi e engwe. Me go tla itsisioe malomago Rangwana/wa tswa mo tlo-
a liioe leina. Ramosimane o tla ntsa leina ka kua gaabo a le isa kua
ngwana

ngwaneng. Babo mangwana le bona mo taya la bona mollo wa motsetse ga o tseoe go fitlella a tswa mo tlong. Basali ba mo ela kgonye nokeng ba mo fa libaga li ttilo ba mo neela lilo tseoo.

18. Phitlo ya monna ona a bolokoa mo sakeng gore likgomo li molale golimo me monna o senang lesaka ona a bolokoa fela jaka motho ofe le ofe ba bolokua fa lapeng kapa mo sigotlong me phitlo ene e nna bošigo gore bana ba seka ba bona mosuei. Kgomo ya mogoga ene tlabioa man-tsihoa ka maabanyane gore e tle e jewe phakela ka letobo.

Bana ge bane ba botsa gore mokete o ile kae me ele ene o suleng bane ba bolleloa gore o ile mupulung o tla tla. Masea ane a fitlisoa mo tlong gore lefatse le seka la senyega pula ya tlokofala gono gona le seila ge motho a sule ona a ileloa gono go ka seka gaya ope gope. Batho bane ba itsisioe gore kajeno ke seila saga mammang.

E ne le molao o itsiioeng sentle gore go seka ga iwa gope ele gore motho wa kgosi o tlokofetse ka gore kgosi e itse monne wa Batlabaneli ba gagwe o ile. Janong a re ga go iioe gope re lla le bora mosui.

19. Gongalo ka bogali ba likgomo. Bo ramosimane ba ntsa likgomo tse 6 kampo tse 4. Ge bana naatso leka mogo mago go nyaloa kase motho o nang le sona ona a sentsa bogali. Ge kgomo tsa bogali li lule kana maloma agwe le ene o ntsa kgomo e etsileng go tlabisa bogali ba setlogolo me kgomo e e ya ga malome ya tlabioa go nna mokete molletlo o motona ka ramosetsana lene o tlabile. Me monyalioa o tla apesioa lemipi la kgomo e tla biiloeng. Le balekane ba gagwe base-tsana ba kgoro ya abo ba ba neng ba nna le ene mo mophatong ke bona ba ba nnang le ene mo lenyalong ke bona ba tswari ba mo nyaliwa wa rona me kg mokgomang tsa bogali malomaagwe o tswanetse a itaya kgomo mo go tsona me ge mago mosetsana a ne a sa nyalwa ka bogali kgomo tsa mosetsana oo tsa bogali ya tseeoa ke bona boramo mosimane li boele ku
20. li tswang teng. Me ene Ramosimane o tla tle a bona bogali mo ngwane wa bobeli ke gona kgomo e tla nnang tsa gagwe tsa mosetsana wa bobeli leina la sechaba se ke Batlako ba Matutu a Makotwana ke ba Tloung ba bina Tlou ba go tweng Magalimana ntoeng a ya ga agalimane. Barwa se felewana a mpheela motse o mogolo wa Batlako ke Tlhakong gona mo ba agiileng teng kajeno kgosi Molopieane Solomon Mabile wa ga kgosi Moeti Mabe o n tseng mo setulong ka li 18th August 1908 ge a tsena mo

setuolong sa bogosi ona le basali ba babeli wa boraro o sule ana le ene ngwana a le mongwe wa mosetsana.

Mosali wa gagwe wa ntle ke Nkgong wa ga Makoele Motsisi ona le ene bana ba le babeli. Moganetsi Mabie le Dekoko Mabe ke basimane fela me bo mogolwa bona ba sule ba setse bale ba tona ele banna. Molumagali Nkgong ke ene mosali o mogolo wa kgosi Solomone Molopiane Mabie.

21. Phitlo ya rona ya bogologolo kgosi kampo motho o mogolo ona a fitliwa mo sakeng me ele gore kgomo li molale golimo ka li tla robala mo golimo ga lebitla la gagwe. Me batho ba bangwe fela bane ba fitliwa mo lapeng le mo segotlong me bana bane ba fitliwa mo matlong bagolo mo mathuling a ntlo me mogoga ona o no tlabiwa bosigo o jewa bosigo me tlogo ya kgomo ya teng go no go seke gotwe ke ya maloma'agwe ene e jewa ke o nang a tsena mo lebitleng. Bana bane ba seke ba its gore o ile kae, kabane ba itsisioe gore o ile mupulung. Me ge matsa tsi kampo libeke li fetile go bilioe Rakgali a bana ba mosue a tlogo ba boola go tla bilioe nku kapa poli ke gore ba tlogioe ke poifo ya lesa me fela ba boolwa ke Rakgali a bona kua ntle ga o mongwe motho. Ene e le ona molao wa basui.

22. Ka bosua monna gana le basali ba ba 3 kapa boba 5 tlano. Molao wa lilo tso tsotle ke mosali wa peeletso o mogolo kana ke ene malikgomo. Thoto e oetle e tla fa peeletso gagwe ke ene a a beelang ba bangwe thotoana. Ge go gamiwa mashi makuka a tla go rogeela fa go ene malikgomo me o tlaaba makuka ka thulagano ya basali ba monna wa gagwe.

Me bona goba seno go amogela makuka ge fitla kua malapeng abona ba tla kgaola makuka a bona litlogo ba tamollela mo likgameelwane ba isa kua go monna mogolo kua lapeng le le tona. Malila aoo ke ona Raabo mouna mogolo oo phumsetsang ba ba tlang mo kgotleng la gagwe le magobe ba lira fela jalo ba tsisa megopiyana gore monna mogolo a tle a kgone go phumisa kampo ge ba eng ba tla a bane ona magobe a tswang kua malapeng. Mme malila a biliwa mathe a namane.

23. Go tloga ka likgomo jaka ele tsona bosona ge Raabo a suule me go setse basali le bana. Lilo tse tsotle li sala li lacolwa ke ngwana o mogolo wa mosimane wa lapa lele tona la malikgomo. Bare ka setswana ke gore ngwana o mogolo ke ene a suetsweng bona ba banye Raabo o sale teng ke ene a tla tlobosetsang batho Raabo ke ene a tla itseng

gore bosua bo tswanetse go tweng go le biiloe fela mogo ene.

Me ke ene o tla ba tlelang bo monnaoe basali a botseisa basali a ba ntsetsa bogali ene le maloma a bona o tla ntsa kgomo a tlabisa bogali. Me mokgomong tsa bogali o tla itaya kgomo. Me ge mabana ba ba nyalwang ba oo a ne a sa ntseliwa bogali kgomo tsa nnoana wa gagwe wa ntle li tseewa ke Ramosetsana.

Ramosimane ga a tsee sepe mo go tsona li ya boa.

24. Go lema re ne re lema ka liyatla ka lipotlwana e ne ya tle ere mariga lingaka li lire limapo go bapooloe lefatshe go bapooloe le masimo me e re ge pula ya ntle e phaila go tla tsuioe lipeeo ka litlare gore li tle li ee kua masimong. Ge mokgofa o thunya o itsioe sentle gore ke nako ya teemo. Me yoioe kua masimong ka taelo ya kgosi, me go thibeeloe gore ga go tlole gole ope o tla lemang thite kampo a remosetla kapa morula gore sefako se seka sana kampo go cepa letsopa le lebopang linkgo kampo go ya go epa taka mmu o mosueu go liriioe gore ga go tlole gole motho o tla tsamayang ka linkgwana a raletse lefatse ke gore pula e ka seka eana. Me etlare ka kgwedi ya molomo kgwedi ya ntle ya ngwaga ga isiwa marotse kua kgosing gore ba lome peele.

- Janong ke gona motho mongwe le mongwe a ka lomang ka goneela ngwana wa gagwe o motona pele gore go je ene peele gore bo monnaoe ba seka ba tshereyana. Banna Masilo me ure mariga gape kgosi e laole gore go kotuloe mabele mo masimong ge go kotutsoe mabele a phothoe ka meotlwana. Janong bo mme ba a tshele melona gore a seka a jewa ke tsupa.

Lithite line li bulelwa ka kgwedi ya April ge poo li fa golowa kampo ge go bolliwa lebollo la basimane ka gono go sena matlo a magolo mabele ane a nna mo masakeng a likgomo a epetsoe mo liroetong ~~xxxxxxx~~ ~~xxxxxxx~~ sesigo.

Go no go lirwa lifalana ka maloko a likgomo me moteng mo mabelen go ntse go na le setlare mo teng. Go no go na le ngaka e kobang linonyane gore li seka tsa a ja mabele, me ngwaka ene e le ya kgosi ene e biliwa ke ene kgosi gore e go upa thaga kampo maeba ge ele thaga e ne ea tle e bitse nonyane e gotweng mamasilo a noka go ya thaga.

- 26 Ge ba golo ba a sua bana ba basetsana bosua ba bona ere ele masimo le lipitsana. Bosua ba bana ba basimane ene ele likgomo tshimo e fe le efe kampo e e iseng e lemice ke ya mosetsana e seng mosimane

Lege mosetsana ane a ise a nyaaloe ge thite ene e fiiloe bagolo ba gagwe ke ya gagwe kampo ane a santse a roeloe ke mmagwe ka mala tsimo ke ya gagwe tsimo, e beioa ke monna e seng mosali ke ona molao e epioa litlare ke banna. Mabele a phothowa ke basali e seng banna me morago ge go kotutsoe go buleloe likgomo go ya letlaka gono go kotuloa mabele a matona gono go sena lipeo tsa mefuta ya ka kajeno. Go no go lemiwa fela thite go biyaloe fela mo go e yona. Banna bane ba thusanya bana ke ba monna gagolo basimane ge monna ane a tle a le siioe gore a e le bana go tue ba leseng ba tla ipusa ge ba seno go gola me go nne jalo.

27 Ke nna

Motlhanka wa gago

Pagiel G. Kgasoe

P.O. Box 7

Mabieskraal

Rustenburg District.

END S185